

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра журналістики

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня бакалавра

ФОТОЛІТОПИС ВІЙНИ: МИКОЛАЇВ

Виконала: студентка IV курсу, групи 448,
061 «Журналістика»

Акимова Яна Віталіївна

Керівник: к.політ.н., доц.

Соловйова Анна Сергіївна

Рецензент: канд. філол. наук, доцент

Островська Людмила Станіславівна

Миколаїв – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. Особливості відображення війни в роботі журналіста	6
1.1. Фотожурналістика в умовах воєнного стану	6
1.2. Історія фотожурналістики.....	9
1.2.1. Розвиток новинної фотографії в Україні.....	12
1.3. Пропаганда країни агресора: фотовимір	14
Висновки до I розділу	18
РОЗДІЛ II. Фотолітопис війни: Миколаїв	20
2.1. Фотожурналістика з початку повномасштабного вторгнення.....	20
2.2. Вплив війни на інфраструктуру і місцевість міста Миколаїв.....	23
2.3. Життя людей під час воєнного стану	29
Висновки до II розділу	36
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	42

ВСТУП

Актуальність тематики: Тема дипломної роботи є актуальною в наш час, оскільки повномасштабне вторгнення торкнулося не лише українців, але й інших країн. Також важливо дослідити важливість фотожурналістики з початку повномасштабного вторгнення. Фотопроект на тему війни може передати, що відчувають люди під час бойових дій, а також показати наслідки війни на людей, місцевості та інфраструктуру та інше.

Метою роботи є підготувати інформацію щодо значимості фотожурналістики під час воєнного стану, підготувавши фотопроект на обрану тему.

З огляду на поставлену мету можна виділити наступні завдання дослідження:

- Розглянути історію фотожурналістики та визначити її жанри;
- Визначити позитивні та негативні аспекти війни, які вплинули на роботу фотожурналістів;
- З'ясувати важливість відображення війни у фотографіях;
- Охарактеризувати особливості роботи фотожурналістики під час воєнного стану;
- З'ясувати особливості фотожурналістики під час війни;
- Дослідити пропаганду та дезінформацію медіа країни агресора;
- Проілюструвати наслідки війни на прикладі людей, місцевості та інфраструктурі, підготувавши фотопроект на обрану тему.

Об'єктом дослідження є висвітлення проблем під час війни на прикладі міста Миколаїв.

Предметом є фотопроект з обраної теми. В процесі проведення дослідження ми виявили, що фото- та новинна журналістика має велику значимість під час воєнного стану.

Методи дослідження:

1) Аналіз. Вивчення та дослідження інформації щодо фото- та новинної журналістики, різних форм його виявів та використання її для створення медіаматеріалів задля висвітлення важливих подій.

2) Пізнавальний. Робота над зібраною інформацією, детальне вивчення теми важливості фотожурналістики під час воєнного стану для створення наукового підґрунтя.

3) Візуалізаційні. Використання фото та відео у науковому дослідженні допомагає усебічно висвітлити досліджувану проблему.

4) Абстрагування. Фільтрування потоку інформації під час пошуку.

5) Постановка проблеми. Один з головних методів у дослідженні, адже, визначившись з проблемою, можна починати роботу над збором та обробкою інформації, через що коло тем, що цікавлять, конкретизується.

6) Термінологічний. Для опису основних видів діяльності в політиці та мистецтві обов'язковим є використання термінології. Це спрощує завдання описати певні процеси та більш точно розповісти про структуру роботи.

Наукова новизна полягає в тому, що був проведений аналіз сучасної ситуації, з урахуванням недавніх подій та явищ. Також цей дипломний проєкт містить унікальні матеріали, написані та скомпоновані відповідно до сучасних реалів та настроїв.

Практичне значення роботи полягає в тому, що всі матеріали проєкту представляють собою власноруч зроблені аналіз та дослідження, а також мають безперечну актуальність. Матеріали дослідження можуть використовувати медіа для аналізу створення фотолітописів того чи іншого міста під час війни.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що було проаналізовано та систематизовано значення, особливості та функції фотожурналістики, а також доведено важливість відображення війни у фотографіях.

Апробація результатів дослідження. Публікації, які були виконані в рамках наукового дослідження, оприлюдненні на сайті ЧНУ імені Петра Могили та на особистій сторінці автора мережі Instagram.

Структура дипломного проєкту. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (16 позицій) та додатків. Загальний обсяг роботи 39 сторінок.

РОЗДІЛ I. Особливості відображення війни в роботі журналіста

1.1. Фотожурналістика в умовах воєнного стану

Війна - це ситуація, де інформація є зброєю, і роль журналіста полягає в тому, щоб забезпечити її правдивість, об'єктивність та важливість. Їхня праця допомагає світові зрозуміти причини, наслідки подібних конфліктів та способи їх уникнення у майбутньому.

Журналіст, що працює в зоні військового конфлікту, стає свідком безлічі сцен, які викликають шок, жалість та гнів. Він несе на собі небезпеку, перебуваючи на передовій та спостерігаючи за справжніми реаліями, задля того, щоб показати це всьому світові.

Засоби масової інформації завжди мали особливе ставлення до війни чи конфлікту, оскільки кожна з цих ситуацій вважається важливою для новинної журналістики і надзвичайно важливою для суспільства. Прикладом, коли ЗМІ могли якомога краще передати все, що відбувалось під час війни, є конфлікт у Каргілі, який відбувся влітку 1999 року.

Журналіст, що працює в умовах війни, - це не тільки свідок подій, але й мислитель та співчутлива душа, яка допомагає розкрити історії, які впливають на нас всіх. Їхні зусилля мають на меті пробудити у нас згуртованість, співчуття та бажання змінити світ на краще.

Каргіл виявився першою війною Індії в епоху телебачення, коли вогонь і лють кожної битви переносилися в кожен офіс, будинок і вогнище. Це була перша війна, під час якої кореспонденти вирушили на фронт у значній кількості, а ЗМІ спілкувалися з армією, оскільки війна точилася прямо на їхніх очах і перед камерами. Крім того, це також був перший справжній досвід армії у спілкуванні з безстрашними молодими військовими кореспондентів, озброєних супутниковими телефонами та телекамерами.[7]

Якщо казати за широкомасштабний напад росії на Україну, то українські ЗМІ почали випускати новини вже у перші дні війни. Інформація про Україну захопила весь світ. Можна стверджувати, що у 2022 році новинна журналістика стала невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Журналісти не просто поширюють інформацію про нього, а й визначають, обдумують, і просувають його. Тому журналісти є одними з ключових аспектів у посередництві інформації під час конфліктів.

Деякі фотографи були поранені або вбиті під час документування конфлікту. Прикладом може бути історія журналістки видання «Цензор.нет» Тетяни Ніколаєнко, яка провела двадцять сім днів на окупованій території. Російські солдати погрожували розстріляти її та потребували розкрити позиції ЗСУ. Вона казала, що якби окупанти дізнались про те, що вона журналістка, то скоріш за все її б розстріляли.[8]

Однією з основних функцій журналіста в цей час є постачання об'єктивної та достовірної інформації про воєнні події. Журналісти повинні ретельно перевіряти джерела, збирати факти, щоб забезпечити точність та достовірність своїх матеріалів. Оперативність інформації також важлива, оскільки воєнні події швидко змінюються, і журналісти мають вміти оперативно реагувати на них. Крім того, журналісти повинні бути відповідальними в тому, що стосується безпеки і конфіденційності джерел. Вони повинні брати до уваги можливі наслідки своїх публікацій і стежити за тим, щоб не покладати життя людей на подвійний ризик.

Важливим аспектом роботи журналіста під час війни є збереження незалежності та об'єктивності. Він має дотримуватися етичних стандартів, зокрема, не використовувати інформацію відповідно до своїх особистих поглядів та переконань.

У країнах, де введено воєнний стан, уряди можуть здійснювати суворий контроль за засобами масової інформації та поширенням інформації. Цензура та пропаганда стають поширеними, оскільки влада прагне підтримувати певний наратив і придушувати інакомислення. За таких обставин фотожурналісти стикаються з ризиком того, що їхні роботи будуть піддані цензурі, змінені або навіть конфісковані урядовцями. [1]

Однак, незважаючи на ці перешкоди, фотокореспонденти в умовах війни також мають можливість документувати та викривати реалії ситуації. Збираючи та поширюючи візуальні докази, вони можуть відігравати вирішальну роль в інформуванні населення про події та обставини, які відбуваються навколо них.

У період воєнного стану фотожурналісти часто стикаються з підвищеними ризиками для своєї безпеки. Влада може розглядати їхню роботу як загрозу та піддавати їх залякуванням, переслідуванням або навіть насильству. Тому для фотожурналістів важливо проявляти обережність, надавати пріоритет своїй безпеці та застосовувати стратегії для захисту себе та своїх джерел.

Сила візуального контенту залишається першочерговою в умовах воєнного стану. Знімаючи зображення, які передають правду, викликають емоції та висвітлюють важливі події, фотожурналісти можуть привернути увагу до несправедливості та порушень, які відбуваються в ці часи. Їхня робота стає ключовим інструментом для документування історії, збереження свідчень і притягнення влади до відповідальності за свої дії.

Важливо зазначити, що конкретні умови та наслідки війни можуть сильно відрізнятись в різних країнах і контекстах. Ступінь обмежень, свобода преси та поводження з журналістами можуть суттєво вплинути на практику фотожурналістики. Тому розуміння місцевої динаміки, наявність потужної мережі

підтримки та дотримання етичних принципів стають важливими для фотожурналістів, які працюють в умовах воєнного стану.

1.2. Історія фотожурналістики

Фотожурналістика виникла в кінці XIX століття, коли фотографія стала доступнішою та технологічно вдосконалилася. Перші фотожурнали виникли в Європі та США, а фотожурналістів стали відправляти на передову кореспондентів з камерами, щоб фіксувати події. Роджер Фентон був першим офіційним військовим фотографом, який знімав зображення, які демонстрували наслідки війни. Illustrated London News стала першим щотижневим виданням, в якому використовували його зображення.[8]

У 1920-1930-х роках фотожурналісти стали впливовими фігурами, відображаючи світ навколо нас. Протягом Другої світової війни фотожурналісти відіграли важливу роль у документуванні воєнних подій і передачі цієї інформації громадськості. Фотографи, такі як Роберт Капа, Девід Сімор та інші, створили вражаючі знімки, що показали жахи та героїзм війни. З 1930-х по 1970-ті роки фотожурналістика пережила свій «золотий вік», коли технології та суспільний інтерес поєдналися, щоб підняти галузь на нові висоти. Журнали, орієнтовані на фотографії, як-от Berliner Illustrate Zeitung та The New York Daily News, найняли велику кількість фотографів і використовували фоторепортаж як засіб для поширення новин. Першою американською військовою репортеркою стала Маргарет Бурк-Уайт. [9]

Після війни фотожурналістика продовжувала розвиватися як потужний засіб комунікації. У 1950-1960-х роках вони відображали події бурхливого соціокультурного періоду, знімаючи зміни в молодіжній культурі, громадському русі за права громадян, політичні протести та інші важливі теми.[9]

Фотожурналістика — це форма фотографії, яка використовує зображення чи інші візуальні елементи, щоб розповісти історію, наприклад висвітлення конфліктних зон, а фотокореспондент – це людина, яка працює в цій сфері.

З розвитком цифрової технології та Інтернету фотожурналістика отримала нові можливості. Інтернет-журнали, блоги та соціальні мережі дозволяють фотожурналістам швидко ділитися своїми знімками зі світом. Це також відкрило нові дискусії про автентичність фотожурналістики, маніпуляцію зображеннями та роль журналіста у цифрову еру. Фотожурналісти залишаються в передовій, створюючи вражаючі знімки, які розповідають нам про наш світ і спонукають до переосмислення та дій.

Зображення фотожурналістів з'являються в друкованих виданнях, таких як газети та журнали, а також у нетрадиційних візуальних виданнях, таких як веб-сайти та блоги. Багато фотокореспондентів працюють незалежно. Але їхні роботи також можна побачити в різних виданнях, а їхні твори часто публікуються як окремі статті. Для цих фотожурналістів графічні блоги є важливим засобом демонстрації свого таланту.

Фотожурналістику можна умовно розділити на чотири основних жанрів: фотозйомка новин, документальний, фотопортрет та фоторозповідь.

Новинна фотографія є продуктом журналістської культури, і за своєю суттю вона повинна відповідати на ті ж запитання, що й новинний текст: що, де, коли, чому, як і хто. Подібно до новинного тексту, зображення має на меті ясність і простоту, і воно має розповідати про подію, яка заслуговує на увагу. До новинної фотографії також можна віднести спортивні та загальні новини.

Спортивні новини мають на меті відобразити сильні емоції, незвичайні ситуації та унікальні моменти, які не вимагають особливої фототехніки, а скоріше наміру відобразити цей унікальний момент. У цьому жанрі акцент робиться на

зображенні стихійних лих, аварій, бурхливих протестів, пожеж, землетрусів тощо. Щодо загальних новин - це більш "легкі" новини, такі як погода, рух транспорту, інтерв'ю, політичні події.

Документальна фотожурналістика – це жанр, який передбачає зйомку зображень певної теми чи проблеми протягом тривалого періоду часу. Цей жанр може охоплювати широкий спектр тем, від соціальних питань до екологічних проблем і політичних подій. Метою цього жанру є поглиблений погляд на тему та підвищення обізнаності щодо проблем, які вона представляє. Фотожурналісти, які працюють у цьому жанрі, прагнуть бути об'єктивними спостерігачами та оповідачами, привертаючи увагу до замало висвітлених історій, викриваючи несправедливість.

У період воєнного стану документальна фотожурналістика набуває ще більшого значення як інструмент розповіді правди та викриття реалій репресивних режимів. Знімаючи та поширюючи важливі зображення, фотожурналісти викривають суворі реалії, з якими стикаються люди, військові, які постраждали від воєнного стану. Ці фотографії стають свідченням стійкості тих, хто бореться за справедливість і права людини, а також притягують владу до відповідальності за свої дії.

Завдяки ретельній композиції, освітленню та синхронізації фотожурналісти вловлюють сирі емоції та реальність об'єктів, які вони фотографують, створюючи зв'язок між глядачем та історією, яка розповідається.

Ще один жанр у фотожурналістиці – портрет. Фотожурналісти використовують портрети, щоб зробити матеріал більш особистим і емоційним. Це може бути особливо ефективно, коли журналісти займаються розповіддю про постраждалих внаслідок війни. Портрет може відтворити сильні емоції, допомогти

зрозуміти психологічний стан людей, а також передати їхню силу, надію або вразливість.

Фотожурналісти можуть спеціалізуватися на певному жанрі або працювати в кількох жанрах залежно від своїх інтересів, завдань та історій, які вони хочуть розповісти. Незалежно від жанру, основні принципи точності, цілісності та етичної розповіді залишаються фундаментальними для фотожурналістики в цілому.

1.2.1. Розвиток новинної фотографії в Україні

Фотожурналістика в Україні зазнала значного розвитку протягом багатьох років. Від перших днів появи чорно-білих фотографій, що фіксують історичні події, до сучасної ери цифрових медіа, українські фотожурналісти відігравали вирішальну роль у документуванні та поширенні інформації серед громадськості.

Історія фотожурналістики в Україні сягає кінця 19 століття, коли фотографія була ще на стадії зародження. Такі фотографи, як Іван Кавалерідзе та Сергій Єгоров, знімали повсякденне життя, краєвиди та портрети, зазирнувши в українське суспільство того часу. Проте лише на початку 20 століття, з появою газет і журналів, фотожурналістика почала процвітати.

За радянських часів фотожурналістика в Україні використовувалася насамперед як інструмент пропаганди для ідеології режиму. Підконтрольні уряду видання публікували фотографії, які зображували ідеалізовану версію радянського життя, часто замовчуючи суворі реалії, з якими стикаються пересічні громадяни.

З розпадом Радянського Союзу в 1991 році Україна пережила значні зміни в політичному та соціальному ландшафті. Ця зміна також вплинула на фотожурналістику, забезпечивши більшу свободу вираження поглядів і різноманітність точок зору. З'явилися незалежні газети та журнали, які надали

фотожурналістам платформу для демонстрації своєї роботи та пропозиції альтернативних наративів.

На початку 2000-х років, коли цифрова фотографія набула популярності, українські фотожурналісти сприйняли це нове середовище, що дозволило швидше розповсюджувати зображення та більшу доступність. Інтернет відіграв вирішальну роль у демократизації фотожурналістики, коли фотографи використовували веб-сайти, платформи соціальних медіа та онлайн-публікації, щоб ділитися своїми роботами з ширшою аудиторією.

Однією з визначних подій, яка вивела українську фотожурналістику в центр міжнародної уваги, був Євромайдан 2013-2014 років. Фотожурналісти відіграли вирішальну роль у документуванні протестів, зробивши потужні кадри, які відобразили дух, стійкість і рішучість українського народу. Ці фотографії, які часто публікувалися в соціальних мережах, викликали резонанс серед аудиторії по всьому світу та сприяли формуванню міжнародного сприйняття протестів і країни.

Фотожурналістика в Україні продовжує розвиватися. Сьогодні українські фотожурналісти висвітлюють широкий спектр тем, включаючи соціальні теми, конфлікти, культурні події та повсякденне життя. Вони прагнуть розповідати переконливі історії, які проливають світло на різноманітні аспекти українського суспільства, а також стикаються з проблемами фейкових новин, цензури та етичних дилем, пов'язаних з їхньою професією.

Незважаючи на численні перешкоди, з якими стикаються фотожурналісти в Україні, їхня робота залишається вирішальною для документування історії, важливих подій та соціальних змін і підвищення обізнаності людей.

Якщо до середини 2000-х років аудиторія здебільшого поглинала матеріал пасивно, через канали мас-медіа, то сьогодні можна охарактеризувати абсолютно новим рівнем систем, ролей і технологій. Часи хвилювань, здається,

концентрують і фокусують ці різні аспекти, а також виявляють масштаб їхнього впливу. І з огляду на те, що в Україні все ще триває війна, яку можна вважати найбільш задокументованою в історії, роль соціальних мереж не слід ігнорувати.

За словами письменниці С'юзан Зонтаг з її книги «Про біль інших»: «Співчуття – нестійка емоція. Його треба втілити в життя, інакше він зачахне. Питання, що робити з пробудженими почуттями, з переданими знаннями. Якщо відчуваєш, що ми нічого не можемо зробити — але хто ці ми? - і "вони" теж нічого не можуть - і хто такі "вони"? — тоді починаєш нудьгувати, цинічно, апатично». Отже, сподіваюся, що фотографія продовжує закликати до дії: допомагати, підтримувати, жертвувати, піклуватися.. [6]

Цими словами вона хотіла передати важливість підтримки, взаємної допомоги та піклування один про одного у тяжкі періоди, такі як війна. А фотожурналісти та загалом новинна журналістика дає нам відчутти ті емоції, через які нам хочеться допомагати та піклуватися про тих, хто цього потребує, наприклад, донатити на ЗСУ чи годувати вуличних тваринок, а це справді важливо у наш неспокійний час.

Війна в Україні принесла з собою розпач, обстріли і насильство, помітні в ЗМІ — образи повномасштабного вторгнення та його впливу на український народ стали різкішими й жорстокішими, ніж раніше. Завдяки фото та відео ми всі мимоволі стали свідками терору, який торкнувся всіх. Це принесло багатьом з нас більше занепокоєння та стресу, але також дозволило задокументувати все жахливе, що зробили російські окупанти в Україні.

1.3. Пропаганда країни агресора: фотовимір

Конфлікт між росією та Україною супроводжувався різними формами інформаційної війни, включно з пропагандою. Однак ще до початку повномасштабного вторгнення в росії помічалась пропаганда. Вона використовувалася в різних формах, включаючи контрольовані державою ЗМІ, соціальні мережі та інше. Відомо, що російські оперативники використовують фейкові облікові записи та ботів для поширення неправдивої інформації та сіяння розбрату в соціальних мережах, таких як Twitter, Telegram і Facebook. Люди, що живуть в росії знаходяться у інформаційній бульбашці, з якої навіть не намагаються вийти.

Країну агресора критикують за використання низки пропагандистських методів. Найпоширенішою є дезінформація, яка включає в себе вигадання історій, спотворення фактів та історичних подій, задля того, щоб виправдати свої дії. Це можна побачити у новинах, телеграм каналах та інших соціальних мережах. До прикладу можна взяти безліч відео, які були зняті окупантами на початку війни, на яких вони показують себе як «освободителів». Ці так звані «герої» привозили з собою до Херсону акторів та актрис, знімаючи відео начебто вони приїхали з гуманітарною допомогою до наших людей. Херсонці відмовились від допомоги, але це не завадило російським військам зняти фейкове відео. [10] [11]

Багато фейків було щодо острова Зміїного. Російські ЗМІ багато писали про наших військових та знімали пропагандистські відео про те, як наші військові здалися в полон, хоча насправді цього не було. [12]

На окупованих територіях Херсону російські окупанти активно просувають свою пропаганду та лозунги, розвішуючи постери чи банери. Часто вони використовують фото дітей у білбордах, щоб вплинути на свідомість українців. [13]

[14] (додаток 1)

За весь час повномасштабного вторгнення вони висловлюють свої думки та бачення війни як у своїх телеграм каналах, так і у наших. На цих каналах існує багато неправдивої інформації щодо Миколаєва. Прикладом є такі телеграм товариства: «Операція Z», «МЫ_ZA_РОССИЮ», «Z/V Россия МыВместе!», в яких, як і в інших їхніх каналах можна побачити пропаганду та багато негативних

коментарів. У своїй постах вони пишуть про організацію концтабору в Києві для тих, хто відмовляється йти воювати на фронт.

Попри це, російські соціальні мережі та ЗМІ постійно пишуть про Президента України Володимира Зеленського. У новинах можна зіткнутися з дезінформацією щодо виступів президента на конференціях, його відео звернень у своєму телеграм каналі та твітері.

В одному з твітів Володимир Зеленський висловив свої співчуття до народу Туреччини, коли стався землетрус. Пропаганда росії вирішили повністю перефразувати його слова. [15]

Російські ЗМІ та політичні діячі зображують українське населення як «фашистів» чи «терористів». Звинувачення у фашизмі кореняться в історичному контексті Другої світової війни, під час якої Україна була окупована нацистською Німеччиною. Деякі українські націоналісти в цей час співпрацювали з нацистами, що призвело до звинувачень Росії у фашизмі проти українців.

Крім того, характеристика Росією українців як фашистів також служить політичним цілям. Навіщуючи на українців ярлики фашистів, росія має на меті делегітимізувати уряд України, тобто зробити так, щоб влада нездатна вирішувати

зовнішні і внутрішні проблеми країни, та прагнення влади до тісніших зв'язків із Заходом. Проте, здебільшого ця тактика спрямована на те, щоб виправдати своє втручання в Україну та отримати підтримку свого населення.

До прикладу можна взяти відео з каналу Бігус.інфо, яке має назву «Виправдання фашизмом: як Кремль використовує пропаганду у загарбницьких війнах». В відео нам показують та розповідають про те, як давно Кремль почав використовувати слово «фашизм» та «нацизм» і як ці поняття призвели до геноциду у 2022 році. [16]

Також ми можемо побачити фрагменти з радянських репортажів та документальних відео, радянських газет, думки експертів щодо цього та зрозуміти як саме використовувалась пропаганда не лише в Угорщині у 1956 році та Україні у 2022 але й у Празі, Чехословаччині, Литві та Латвії, Грузії та Донбасі.

Використання російської пропаганди піддається значній критиці з боку урядів і ЗМІ по всьому світу. Незважаючи на це, російська пропаганда продовжує залишатися потужним інструментом у зусиллях російського уряду просувати свою програму та впливати на події в усьому світі.

Висновки до Розділу 1

Підсумовуючи, варто сказати, що фотожурналістика — це спосіб інформування про важливі події та проблеми, за допомогою фотографій. У фотожурналістиці існує кілька жанрів. Найпоширенішими є новинний, спортивний, портретний та документальний. Кожен жанр фотожурналістики вимагає унікального набору навичок і прийомів, і фотожурналісти часто спеціалізуються на одному або кількох із цих жанрів.

Фотожурналісти, які працюють в умовах воєнного стану, стикаються з труднощами, такими як загроза життю в зоні бойових дій, обмеження свободи преси, державним контролем, що робить роботу фотожурналістів особливо складною. Фотожурналістика відіграє важливу роль у висвітленні правди, документуванні подій для обізнаності не лише проживаючих у зоні конфлікту людей, але й для інших країн.

Фотожурналістика має багату історію, коріння можна простежити у військових фотографіях, коли фотожурналістів відправляли на передову, щоб фіксувати події. Роджер Фентон був першим офіційним військовим фотографом.

Відтоді фотожурналістика продовжувала розвиватися. Газети почали використовувати фотографії для ілюстрації новин, а фотографи почали експериментувати з новими техніками та стилями. Від початку свого існування у 20-му столітті й до сьогодні українські фотожурналісти відігравали важливу роль у документуванні політичного ландшафту країни та формуванні громадської думки. Завдяки своїм зображенням фотожурналісти показують реальність війни та спонукають до дій, що спрямовані на зміни.

Ще до початку повномасштабного вторгнення Україна стикається з такою проблемою як пропаганда та дезінформація зі сторони країни агресора. Використовуючи зображення та відеоматеріали наших медіа їхні ЗМІ маніпулюють громадською думкою. Це призвело до викривленого уявлення про реальність війни та її вплив на людей.

Нашій країні важливо продовжувати підтримувати та захищати роботу фотожурналістів, а також забезпечувати відповідальне та етичне використання їхніх зображень. Роблячи це, ми можемо допомогти створити більш проінформований світ, який прагне сприяти миру та взаєморозумінню в умовах воєнного стану.

Розділ II. Фотолітопис війни: Миколаїв

2.1. Фотожурналістика з початку повномасштабного вторгнення

З початку повномасштабного вторгнення російських окупантів на Україну новинна журналістика постійно надавала інформацію для українців.

Фотожурналістика під час воєнного стану стала однією з найнебезпечніших і важливіших засобів надання інформації. Журналісти їздять на місця події, беруть інтерв'ю у свідків, військових чи навіть постраждалих.

Фотожурналістика під час війни є потужною та вражаючою формою журналістики, яка візуально фіксує реалії, досвід і наслідки збройного конфлікту. Воєнна фотожурналістика допомагає передати масштаби та розмах конфлікту. Зображуючи сцени руйнування інфраструктури, житлових будинків, людей, які постраждали від війни, зокрема цивільних осіб, військових, біженців і гуманітарних працівників. Вони мають можливість показати реалії, людські втрати, відкрити справжню сутність війни.

Воєнна фотожурналістика має потенціал впливати на громадську думку та формувати політику. Потужні зображення можуть викликати співпереживання, співчуття та відчуття у глядачів, що призводить до збільшення підтримки гуманітарних зусиль, закликів до миру чи вимог відповідальності. Вони також можуть притягувати уряди та установи до відповідальності за їхні дії під час конфлікту.

Фотожурналісти фіксують моменти горя, страху, стійкості та надії, допомагаючи створити зв'язок між аудиторією та об'єктами своїх знімків.

Фотографії були опубліковані в газетах, журналах, на онлайн-платформах і виставлені в галереях, надаючи візуальну розповідь про конфлікт та його вплив.

Протягом своєї історії українська новинна журналістика стикалася з проблемами, пов'язаними зі свободою преси, цензурою, політичним втручанням і безпекою журналістів. Незважаючи на це, українські журналісти постійно прагнули до незалежної та відповідальної журналістики, відіграючи життєво важливу роль в інформуванні громадськості та формуванні демократичного дискурсу в країні.

Фотожурналістика під час воєнного стану означає більше, ніж просто зображення бойових дій: це може стосуватися військових фотографій загалом, тваринок, наслідків обстрілів на місцевість, фотографій населення, які постраждали чи опинилися в центрі конфлікту.

В Інтернеті журналісти все швидше інформують людей про все, що відбувається. Менше години знадобилося українським ЗМІ, щоб розповісти про перший удар росії по українській столиці.

В Україні, де як військові, так і цивільні дають моральну та фізичну відсіч російським військам, соціальні медіа виявилися життєво важливими. Присутність Президента України – Володимира Зеленського в соціальних мережах разом із регулярними оновленнями преси та відеоматеріалами відіграла ключову роль у залученні міжнародної підтримки та підтримці морального духу. Він кожен день викладає важливі новини, а ввечері у своєму телеграм каналі викладає відео звертання до українців, в якому аналізує те, що відбулося впродовж дня.

Конфлікт, що триває в Україні, завдає величезних збитків населенню і залишає мільйони людей без доступу до їжі, води і навіть власних домівок, через що багатьом довелось виїхати в інші міста та країни.

Темою дипломної роботи автора є фотолітопис війни, прикладом якого є рідне місто Миколаїв, місто – герой, що вистояв, не дивлячись на безліч обстрілів та закривши собою Одесу. Завдяки спільним зусиллям жителів, військових та інших ворожі колони почали змінювати план наступу, деякі відступили. Окрема подяка генералу Дмитру Марченко, який організував ефективну оборону, щоб захистити місто.

Про місто Миколаїв багато разів писав і продовжує писати Миколаївський ОДА Віталій Кім, який з початку воєнного стану викладав короткі відео у свій телеграм канал, інформуючи та підтримуючи не лише миколаївців, а також українців з інших кутів країни та ставши для багатьох кумиром.

Також про Миколаїв неодноразово писав президент України Володимир Зеленський:

«Наш Миколаїв. Щоденні обстріли житлових будинків, шкіл, іншої соціальної інфраструктури. Але окупанти не врахували одного. Україна і наші люди точно могутніші за будь-які російські ракети та снаряди...». [10]

Метою автора було показати вплив вторгнення на територію нашої країни. До цього відносяться інфраструктура, магазини, житлові будинки, пусті дитячі майданчики, школи та дитсадки. Все це я намагалась показати у своїх ілюстраціях. За допомогою своїх фотографій я хотіла зобразити візуальні докази порушень країни, яка вторглась у нашу, зруйнувавши не лише будівлі.

Фотографуючи можна зіткнулися зі значними ризиками для своєї безпеки, оскільки люди можуть подумати, що я фіксую фото для окупантів. Я хотіла створити зв'язок між своїми знімками та важливістю розуміти складність ситуації та знаходити в собі сили далі працювати, жити, гуляти, насолоджуватись моментами та вірити в перемогу.

2.2. Вплив війни на інфраструктуру і місцевість міста Миколаїв

З початку воєнного стану Миколаїв майже кожен день зазнавав обстрілів зі сторони окупантів. До того, як Росія розпочала вторгнення в Україну, Миколаїв був містом із майже півмільйонним населенням. 24 лютого 2022 року о 5 ранку окупанти влучили в аеропорт Кульбакине. Новини почали розповсюджуватись по всі Україні, а телеканал 1+1 безупинно проводили прямий ефір, повідомляючи про найголовніше.

Більшість часу у Миколаєві було темно, оскільки освітлювати місто було небезпечно через щоденні обстріли. Навколо було мало людей, оскільки через небезпеку та страх більшість виїхали у інші міста та країни.

По всій Миколаївській області пошкоджено або зруйновано понад 12 тисяч будівель. Його регулярно обстрілюють касетними бомбами, а також ракетами низької точності, які завдають масштабних руйнувань, коли потрапляють у житлові будинки, магазини, університети і т.д.

Постійні обстріли призвели до загибелі багатьох людей. З початку воєнного стану налічується 156 осіб. Вночі, 13 жовтня, ворог масово обстріляв Миколаїв вісьмома ракетами типу С-300. Відомо про влучання у п'ятиповерховий житловий будинок. Внаслідок ракетного удару по місту загинуло семеро людей. Ще один випадок стався 13 березня 22 року. Внаслідок касетних снарядів загинуло 9 людей. Пошкоджено приватні будинки та дитячий майданчик.

Майже щоденних обстрілів зазнавав Миколаївський зоопарк. Попри це були проблеми з нестачою їжі для тварин та їхньої безпеки. Люди приходили та допомагали прибирати та годувати тваринок. Працівники (– ниці) зоопарку починаючи з 24 лютого не зупинялись слідкувати та доглядати за тваринами, не

дивлячись на небезпеку перебування через обстріли. За весь час повномасштабного вторгнення не одна тваринка та працівник (– ниця) не постраждали.

Під час обстрілів постраждали не лише будівлі, але й люди, які перебували там. Прикладом є влучання ракети у дев'ятиповерхову Миколаївську ОДА, в якій перебувало близько 200 працівників, що стало одним з численних випадків жертв. За словами голови Миколаївської військової обласної адміністрації Віталія Кіма у своєму телеграм каналі, він також мав йти на роботу, але проспав.

Згодом Віталій Кім повідомив про 33 загиблих.

29.03.2022 Миколаївська ОДА. Фото зроблене 16.05.2023

Від зривів ракет, таких як С – 300 у Миколаєві часто утворюються воронки. Вранці 28 червня окупанти випустили 8 ракет та влучили у центральний стадіон міста, залишивши після себе воронку. Зруйнована одна з будівель міста. Постраждалих не було.

Ввечері 3 листопада 22 року російські терористи завдали удару по Корабельному району. Було пошкоджено будівлю суду.

9.11.2022 Корабельний районний суд. Фото зроблені 10.11.2022

Вночі 16 травня окупанти завдали удару по житлових будинках. Було пошкоджено 9 багатоповерхівок. Віталій Кім повідомляв про одного постраждалого.

Також було пошкоджено завод «Зоря», який вже не вперше потрапляє під бомбардування. Як відомо, 13 березня 22 року завод отримав великі пошкодження через обстріли, жертв та постраждалих не було.

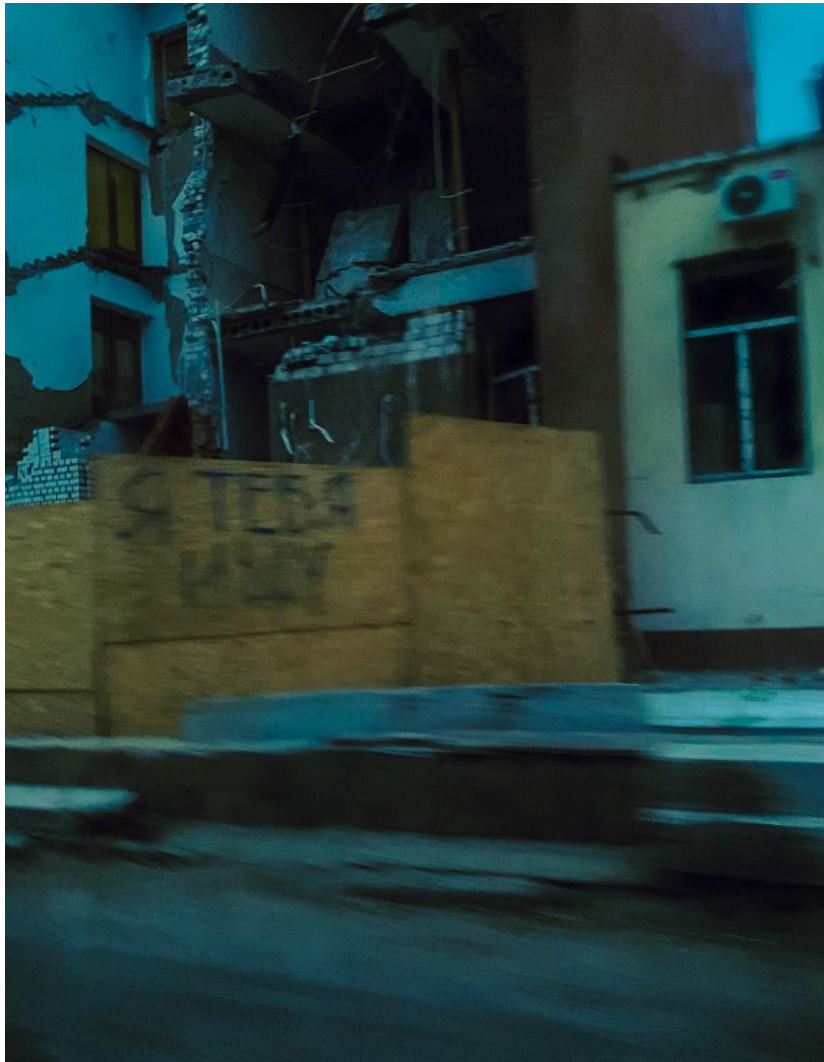

16.05.2023 Завод «Зоря - Машпроект». Фото зроблене 17.05.2023

Повномасштабне вторгнення вплинуло на закриття багатьох магазинів, університетів, шкіл, дитячих садів та багато іншого. Обстрілів зазнали Миколаївські університети, а саме Миколаївський національний університет імені Сухомлинського, Національний університет кораблебудування ім. Макарова та Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Близько другої ночі, 17 серпня окупанти влучили у ЧНУ ім. Петра Могили ракетами типу С – 300. Пошкоджено території закладу.

Повторний обстріл відбувся 19 серпня. Двома ракетами був зруйнований головний корпус. Ректор університету Леонід Клименко зазначив, що головний корпус не підлягає реконструкції.

19.08.2022 ЧНУ імені Петра Могили. Фото зроблене 2.11.2022

Миколаївський національний університет ім. В. Сухомлинського був пошкоджен 15 липня 2022 року. Внаслідок обстрілу сталася часткова руйнація будівлі. Корпуси закладу зазнали двох ракетних ударів.

15.07.2022 Університет ім. Сухомлинського. Фото зроблене 11.11.2022

2.3. Життя людей під час воєнного стану

Під час воєнного стану люди відмовились від багатьох важливих для них речей та живуть у доступних для життя умовах. Одні масово покидали свої домівки та шукали безпечніше місце, переїжджаючи в інші міста та країни. Інші в моменти обстрілів перебували в укриттях. Почались проблеми з водопостачанням та електроенергією.

Миколаївці більшість часу знаходяться без чистої води, яка має обмежені можливості у використанні, тому жителі міста набирають воду у криницях. Цей фактор створює величезні проблеми для мешканців, впливаючи на їхнє здоров'я та повсякденне життя.

Фото зроблене 17.06.2023

Через ракетні удари по миколаївській енергетиці люди багато часу були без світла. Пізніше застосували планове відключення, через що більшість жителів знеструмлені, а інші групи отримували світло по годинно.

З перших днів війни люди масово ховались у бомбосховищах, бункерах та підвалах. Більшість людей залишились без постійного місця проживання, тому весь час знаходились в укриттях .

Для безпеки населення під час тривоги та можливих обстрілів у всіх містах зроблені укриття, як на вулицях, так і в будівлях. Укриття може рятувати життя, надаючи людям безпечне місце в умовах загрози. Воєнні бункери, підвали, бомбосховища або відведені зони можуть допомогти уникнути прямого удару або пошкодження від небезпечних подій.

Загалом у Миколаєві налічується 222 укриття.

Богоявленський район, зупинка Океанівська. Фото зроблене 7.11.2022

На початку війни почала вводиться комендантська година, яка обмежувала пересування людей у певні години дня чи ночі. Автобуси та трамваї певний час не

працювали, тому тим, у кого не було свого автомобіля, доводилось йти пішки. У той час взимку відчувалась більша тривога через майже постійну темряву.

Вікна та двері магазинів, будинків і багатоповерхівок заклеювали фанерою після пошкоджень, щоб почувати себе захищеними, а також це допомагало зробити домівки теплішими в холодні дні.

Богоявленський район. Фото зроблене 11.11.2022

Більша частина людей з початку повномасштабного вторгнення залишились без роботи. Скоротились продажі у офлайн та онлайн магазинах, впала промисловість через закриття підприємств.

За останній рік війни в Україні для миколаївців було мало днів без обстрілів і руйнувань. Через це місцеві ніде не відчують себе у безпеці.

В Корабельному районі є об'їзний шлях та поле, але не всі миколаївці знають про те, що в цьому районі живе досить багато людей. На початку воєнного стану об'їзна зазнавала багато обстрілів, через що постраждав торговельний магазин, в якому працівниці ховали людей від бомбардувань а поле на той час повністю згоріло. Цей район найбільше страждає від нестачі води. Для того щоб набрати воду, треба їхати у інший район, адже сюди її привозять нечасто. Також у цьому районі налічується один дитячий садок, в якому певний час перебували військові, але згодом переїхали, оскільки хтось з мешканців хотів дати їхні координати окупантам. На наступний день прилетіло у багатоповерхівку, яка знаходилася біля дитячого садка. Постраждалих не було.

Велика кількість житлових будинків та багатоповерхівок зазнали різний рівень пошкоджень. Люди, які виїжджали у інші міста чи країни мали свої причини. Деякі залишились без постійного місця проживання, інші шукають безпечніші місця через тривогу, маленьких дітей та тварин. Переїжджаючи люди залишали своїх домашніх улюбленців, через що більша частина загинула від обстрілів та нестачі їжі.

Квартира бабусі автора. Фото зроблене 11.08.2022

Автор відобразив особливості життя людей під час воєнного стану в одній з публікацій на сайті Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

СТУДЕНТИ НА ВАРТІ АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ: НАША ЄДНІСТЬ – НАША СИЛА

До останнього моменту не хотілося вірити, що все це відбувається насправді. Замість будинка прокидаєшся від повітряної тривоги та прильотів. Бомбосховища та підвали для багатьох стали новим тимчасовим домом.

Фото наслідку обстрілів Бізнес центру. Зроблене 10.11.2022

Через вимкнені ліхтарі та закриті заклади лише темрява та тиша, яка більше лякає, ніж заворожує.

Але не дивлячись на все це жакіття люди продовжують жити, посміхатись, гуляти вулицями, допомагати тим, хто цього потребує, працювати, займатися тим, що робить щасливим.

Метою публікації було показати відчуття та емоції під час воєнного стану. За допомогою фотографій зобразити життя людей, як змінились їхні звички та вподобання, що навіть не дивлячись на постійні тривоги та обстріли, українці продовжують працювати, посміхатись у цих складних умовах, підтримують та допомагають один одному. [<https://chmnu.edu.ua/studenti-na-varti-aktualnih-pitan-nasha-yednist-nasha-sila/>]

Висновки до Розділу 2

Фотожурналістика набула більшої значимості з початку воєнного стану. Українські журналісти масово розповсюджують новини, інформуючи населення про важливі події.

Загалом війна та фотографія мають досить тісний зв'язок, оскільки фотографії використовують для документування війни, фіксуючи значущі моменти,

постраждалих, військових та інше. Фотожурналісти працюють у небезпечних умовах, передаючи інформацію населенню. Війна дуже сильно вплинула на життя та інфраструктуру Миколаєва та інших міст загалом.

За всі дні повномасштабного вторгнення у Миколаєві налічується близько сорока. Пошкоджено понад 12 тисяч будівель. Місто регулярно обстрілюють касетними бомбами, ракетами типу С – 300 та калібрами, які завдають масштабних руйнувань. 24 лютого було пошкоджено аеропорт Кульбакине.

Завдяки генералу Марченко місто Миколаїв зупинив російських загарбників, взявши ініціативу на себе та зарядивши енергією захисників та людей.

Найбільшим ракетним ударом за кількістю жертв стала будівля Миколаївська ОДА. Неодноразово зазнавали пошкоджень завод «Зоря», миколаївський зоопарк, який мав труднощі з нестачею корму, безпекою тварин та працівників (– ниць) через майже щоденну збройну агресію за сторони окупантів.

Жителі Миколаєва проживають без чистого водопостачання, через що набирають воду у криницях.

Значна частина людей загинули внаслідок обстрілів та бомбардувань по житлових будинках. Щоб почувати себе безпечніше та спокійніше більшість жителів міста переїжджали у інші міста та країни.

ВИСНОВКИ

Метою роботи було підготувати інформацію щодо значимості фотожурналістики під час воєнного стану, підготувавши фотопроект на обрану тему.

Перед автором стояло 6 завдань:

- Розглянути історію фотожурналістики та визначити її жанри;
- Визначити позитивні та негативні аспекти війни, які вплинули на роботу фотожурналістів;
- З'ясувати важливість відображення війни у фотографіях;
- Охарактеризувати особливості роботи фотожурналістики під час воєнного стану;
- З'ясувати особливості фотожурналістики під час війни;
- Дослідити пропаганду та дезінформацію медіа країни агресора
- Проілюструвати наслідки війни на прикладі людей, місцевості та інфраструктурі, підготувавши фотопроект на обрану тему.

Автор успішно розглянув історію фотожурналістики і описав основні жанри, а саме документальний, новинний, спортивний та фотопортрет. Він дослідив походження фотожурналістики, включаючи роботу перших воєнних фотографів-журналістів та розвиток цієї галузі в Україні протягом часу.

Було проаналізовано позитивні та негативні аспекти війни, що мали та мають вплив на роботу фотожурналістів. Позитивний аспект пов'язаний з важливістю фотожурналістики в донесенні правдивої інформації про події воєнного конфлікту до глядачів і світової спільноти.

Автор також звернув увагу на негативні аспекти, такі як ризик для фотожурналістів під час роботи в зоні бойових дій, загроза життю. Фотожурналісти, займаючись документуванням військових конфліктів, стикаються зі складними етичними питаннями. Вони повинні вирішувати, коли втручатися та допомагати

потерпілим, а коли зосередитися на фотографуванні, зберігаючи об'єктивність. Будучи свідками жорстокості війни, фотожурналісти можуть бути психологічно травмовані. Постійний контакт зі страждаючими людьми, насильством та смертю може викликати посттравматичний стрес і виснаженість.

Наступним завданням було розкрити важливість відображення війни у фотографіях. Автор висвітлив те, як фотографії можуть впливати на емоції і свідомість глядачів, допомагаючи їм краще розуміти жахи війни та її наслідки. Він показав, що фотографії можуть викликати соціальний рух, стимулювати громадську свідомість та спонукати до дії, щоб покласти край конфлікту.

Автор детально охарактеризував особливості роботи фотожурналістів під час воєнного стану. Він висвітлив важливість точності, оперативності та об'єктивності інформації, а також складнощі, з якими стикаються журналісти в умовах воєнного конфлікту, включаючи обмежений доступ до інформації, ризик для особистої безпеки та важкі умови роботи. Оперативність інформації є дуже важливою під час війни, оскільки події постійно змінюються, а журналісти мають швидко реагувати на них, щоб інформувати людей.

Українські ЗМІ з перших днів війни почали позповсюджувати інформацію щодо обстрілів зі сторони країни агресора. Завдяки їм про нашу ситуацію дізнався майже весь світ.

Визначено особливості фотожурналістики під час війни. Автор висвітлив унікальні виклики, з якими стикаються фотожурналісти в зоні конфлікту, такі як постійна готовність до роботи, необхідність захисту своєї безпеки, етичні розгляди та надання першочергових інформаційних матеріалів. Він також розглянув технічні аспекти, такі як використання спеціального обладнання і технік фотографування в умовах воєнного конфлікту.

Було ретельно досліджено російські медіа та телеграм канали. Автор виділив пропаганду у лозунгах та білбордах окупантів на території України, спотворення фактів та історичних подій, використання фейкових записів для поширення

неправдивої інформації та сійння розбрату в соціальних мережах, таких як Twitter, Telegram і Facebook.

Автор успішно підготував фотопроект, який ілюструє наслідки війни на прикладі місцевості, житлових будинків та інфраструктури. Він використав фотографії, що передають реальність ситуації та вплив обстрілів на прикладі міста Миколаїв. Автор зосередився на тому, щоб показати життя миколаївців під час воєнного стану, описавши проблеми водопостачання, електроенергії, руйнування місцевих споруд та природного середовища.

Загалом, автор впорався з кожним поставленим завданням і здатний ретельно досліджувати та аналізувати тему фотожурналістики в контексті війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Caroline Brothers: War and Photography: A Cultural History: 1997. – 26 ст.
2. Henri Cartier-Bresson: The Decisive Moment: 1952.
3. Ken Light: Witness in Our Time: Working Lives of Documentary Photographers: 2010.
4. Ян Гайдн Сміт: Коротка історія фотографії: 2021.
5. D. Morrison and H. Tumbler: Journalists at War: The Dynamics of News Reporting: 1988.
6. Susan Sontag: REGARDING THE PAIN OF OTHERS: 2003. – 79 ст. URL: https://monoskop.org/images/a/a6/Sontag_Susan_2003_Regarding_the_Pain_of_Others.pdf (дата звернення 25.05.2023)
7. Media at War: Issues and Limitations By Ajai K. Rai: веб –сайт . URL: https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/sa/sa_dec00raa01.html (дата звернення 07.06.2023)
8. Upholding: Do No Harm: Ukrainian Journalists Discuss Press Freedom Amidst War: веб – сайт. URL: <https://en.detector.media/post/upholding-do-no-harm-ukrainian-journalists-discuss-press-freedom-amidst-war>
9. The History of Photojournalism and Its Lasting Impact on Society: My Modern Met: веб – сайт. URL: <https://mymodernmet.com/photojournalism-history/>
10. Zelenskiy/Official: веб – сайт. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official/2731
11. Україна Online: веб – сайт. URL: <https://t.me/c/1457724388/81354>

11. Ukrinform TV: У Херсоні місцеві мешканці відмовились від гуманітарної допомоги окупантів: веб – сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GcPQGhoznFo>
12. Україна зараз: новини, війна, росія: веб –сайт. URL: https://t.me/u_now/19218
13. Gordonua.com: Окупанти проілюстрували свою пропаганду у Херсоні фотографіями дітей із Київської області. Фотографія обурена: веб – сайт. URL: <https://gordonua.com/ukr/news/war/okupanti-proiljustruvali-svoju-propagandu-u-hersoni-fotografijami-ditej-iz-kijivskoj-oblasti-fotograf-oburena-1623523.html>
14. NV: «Росія тут... до листопада?». Жителі Херсонської області зривають пропагандистські плакати РФ.: веб – сайт URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/zhiteli-hersonshchini-pochali-zrivati-propagandistski-plakati-rf-video-novini-ukrajini-50283374.html>
15. РОССИЯ СЕГОДНЯ: веб –сайт. URL: https://t.me/ROSSIYA_SEGODNIA/65248
16. ВІНУS Info: Виправдання фашизмом: як Кремль використовує пропаганду у загарбницьких війнах: веб – сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=BOepdyqCLjc&t=840s>
17. BBS NEWS: "Херсон - это Украина!" Ликующие жители встречают входящую в город украинскую армию: веб – сайт. URL: <https://www.bbc.com/russian/news-63599820>

ДОДАТКИ

(ДОДАТОК 1) [17]